

Arkivsak-dok. 19/04985-3
Saksbehandler Anne-Lene Slåtterø

Behandles av	Sakstype	Møtedato
Utvalg for kultur og oppvekst 2015-2019	Utvalgssaker	27.08.2019

Høringsuttalelse - Forslag til ny barnevernlov

Barne- og likestillingsdepartementet har sendt på høring Forslag til ny barnevernlov.

Bakgrunn:

Formålet med å utarbeide en ny lov er å sikre en mer tilgjengelig lov som er bedre tilpasset dagens samfunn.

Prosessen med å utarbeide ny lov har vært lang og omfattende, og kommunen har tidligere svart på flere høringer i denne forbindelse.

Barnevernslovutvalget ble oppnevnt i november 2014, og ble gitt i oppgave å foreta en teknisk, språklig og strukturell gjennomgang av dagens barnevernlov. I 2016 la utvalget frem NOU 2016:16 *Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Sandnes kommune sendte sitt hørings svar på denne i februar 2017.

Lovutvalgets innstilling er allerede delvis fulgt opp gjennom lovendringer som trådte i kraft 2018, der barnevernloven ble en rettighetslov for barn og barns medvirkning ble styrket. Forslag til ny barnevernlov bygger videre på endringer som ble vedtatt ved Stortingets behandling av Prop. 169 L (2016-2017) *Endringer i barnevernloven – bedre rettssikkerhet for barn og foreldre*.

Hovedelementene i ny lov

Forslag til ny barnevernlov viderefører grunnstammen i dagens lov, regulerer de samme områdene og bygger på de samme prinsippene. Høringsnotatet omfatter en gjennomgang av lovens språk og struktur med mål om en barnevernlov som bidrar til et bedre barnevernfaglig arbeid og styrker rettssikkerheten til barn og foreldre. Den skal være mer tilgjengelig for bruker, samt kunne nyttiggjøres som et bedre faglig verktøy for både barneverntjenesten og andre aktører i barnevernet.

De materielle endringene som foreslås dreier seg om følgende hovedtema:

- **Et styrket barneperspektiv.**
- **Et mer tidsriktig regelverk.**
- **Økt vekt på forebygging og tidlig innsats.**
- **Bedre rettssikkerhet for barn og foreldre.**

Hørings svar

Høringsfrist er satt til 01.08.19, og ble 11.07.19 avgitt digitalt på departementets nettside.

De 10 største kommunene i landet (ASSS-nettverket) har fått utsatt frist for politisk behandling til 15.09.19.

Hørings svar fra Sandnes kommune:

OVERORDNEDE INTENSJONER OG LOVSTRUKTUR

Høringsnotatet inneholder forslag som samlet sett skal bidra til at kommunene styrker arbeidet med å forebygge omsorgssvikt samtidig som barnevernstjenestenes innsats rettes mot barn og familiene som trenger det mest. Et viktig mål i lovforslaget er å gjøre regelverket mer tilgjengelig og styrke barneperspektivet, og med det bidra til bedre barnevernsfaglig arbeid, samt gi en styrke rettssikkerheten for barn og foreldre. Et styrket barneperspektiv hvor barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser og handlinger som berører et barn foreslås lovfestet.

Sandnes kommune er enig i forslag til den overordnede bestemmelse om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører barnet.

Departementet har videre lagt vekt på at den nye loven skal være mer tilgjengelig for brukerne, og bli et bedre faglig verktøy for barneverntjenestene og andre aktører i barnevernet. Barnevernsfeltet er komplekst og i stadig endring og utvikling, og Sandnes kommune støtter en modernisering av loven sett opp mot språk, nye familiekonstellasjoner og barn med tilknytning til flere land.

I høringsnotatet blir det i noen grad drøftet ansvarsforhold og utfordringer i samarbeidet mellom barneverntjenesten og andre tilgrensede tjenester som blant annet NAV og psykisk helsevern for barn og unge. Sandnes kommune erfarer at det er store utfordringer knyttet til ivaretagelse av barn med sammensatte behov og sterke atferds uttrykk når det gjelder ansvarsforhold mellom barnevern, spesialisthelsetjenesten og Bufetat. Det oppleves at ny barnevernlov har gode intensjoner, men er lite spesifikke på hvordan disse utfordringene skal løses.

Utfordringene knyttet til tjenesteleveranse fra Bufetat er mindre omtalt i høringsuttalelsen, og det vurderes at ny lov heller ikke på dette området gir rammer som vil løse dette. Slik Sandnes kommune vurderer, har ikke Bufetat et tilstrekkelig differensiert og kvalitativt tilbud til barn med sterke atferds uttrykk. Dette da differensiering av Bufetat sitt tiltaksapparat er bygget på bruk av lovhjemmel og ikke det faktiske behov hos barnet.

Ellers registreres at foreslåtte språklige endringer som framkom i NOU 2016:16 ikke er fulgt opp i høringsnotatet. Dette særlig begrep som ifølge barn og unge har tilbakemeldt virker stigmatiserende og bidrar til avstand mellom barnet og barneverntjenesten.

Sandnes kommune støtter forslaget om strukturelle endringer i loven slik at rettigheter for barn inntas først i loven, og at den kronologiske oppbyggingen følger gangen i en barnevernsprosess. Gitt den kronologiske oppbyggingen oppleves kapittel 8 *Oppfølging av barn og foreldre*, å bryte med dette. Etter Sandnes sitt syn vil det være mer oversiktlig og brukervennlig at dette tas inn i kapitlene som omhandler de ulike fasene i en barnevernsprosess.

Videre menes at kapittel 5 *Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon*, Kapittel 7 *Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse* og Kapittel 9 *Fosterhjem* kan gjøres mer intuitiv ved å flette dem sammen, eventuelt legge dem etter hverandre.

Det stilles spørsmål til at bestemmelsene som omhandler menneskehandel ikke er samlet i et kapittel. Dette er bestemmelser som i mindre grad brukes og det tenkes derfor at det vil være mer oversiktlig og brukervennlig å samle disse i et kapittel.

Sandes kommune vil også bemerke at loven fremstår som lite konsekvent i bruk av henvisninger til andre lovhomepler og lovverk. Kommunen viser blant annet til høringsssvar på Kapittel 4 for konkrete eksempler. Videre er det flere steder i lovteksten gitt henvisning til annet lovverk/andre paragrafer med formuleringen *så langt det passer*, noe som vurderes som lite presis og utydelig.

Sandnes kommune støtter departementets forslag om å innta deler av ulike forskrifter i loven, men opplever forslag til ny lov som svært lang og omfattende, noe som kan redusere intensjonen brukervennlighet. Et alternativ er at det i lovverket tydelig henvises til forskrifter.

I høringssvaret forøvrig har kommunen valgt å la uttalelser/kommentarer følge kapittelinnvidlingen i lovforslaget. Henvisning til lovhomepler er knyttet til nytt lovforslag med mindre annet blir opplyst.

KAPITTEL 1

Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser

Sandnes kommune er enig i at hensynet til barnets beste lovfestes som overordnet rettslig prinsipp i barnevernloven. Videre støttes departementet sitt forslag om å ikke innta momentliste i selve loven for vurdering av barns beste. Sandnes kommune er imidlertid av den oppfatning at det bør utarbeides faglige retningslinjer for vurdering av barnets beste. Dette for å gi barnevernansatte praktisk veiledning på hvordan foreta gode vurderinger i konkrete saker. En veileder vil også sikre en fleksibel tilpasning til barnevernfagets utvikling. Videre støttes forslag til en generell bestemmelse om at barnevernet skal legge til rette for å involvere barns familie og nære nettverk, §1-8 *Barneverntjenestens plikt til å samarbeide med familie og nettverk*. I en vurdering av barnets beste vil også barnets behov for å få ivareta familiemiljøet og nære relasjoner, samt hensynet til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn måtte inngå. Sandnes kommune stiller derfor spørsmål til om §§1-8 og 1-9 kan gjøres som en del av faglige retningslinjer, eventuelt la bestemmelsene inngå i §1-3.

Hensynet til barnets beste er lovens overordnede prinsipp. En presisering i loven av retten til familieliv eller det biologiske prinsipp vil kunne skape uklarheter om

hvilke rettslig innhold prinsippene i loven skal ha i enkeltsaker, samt svekke barnets rett til omsorg og beskyttelse.

Sandnes kommune støtter derfor departementets forslag om å ikke presisere retten til familieliv eller det biologiske prinsipp i loven.

Sandnes støtter at det inntas egen lovhjemmel for barns medvirkning jfr. §1-5. Barns rett til medvirkning er avgjørende for å kunne vurdere lovens overordnede prinsipp om barns beste. Barnevernsproffene har tilbakemeldt at reell medvirkning kun er mulig gjennom trygge rom/relasjoner. Sandnes kommune er derfor av den oppfatning at anledningen til å ha med tillitsperson i møter derfor ikke bør være begrenset til barn under omsorg, jfr. §1-5, 2 ledd.

Sandnes stiller spørsmål ved egen lovhjemmel for tidlig innsats, jfr. §1-7. Foreslått lovhjemmel er lite tydelig og det reageres på formuleringen*varige problemer kan unngås...* Dersom *Tidlig innsats* skal innats i lovverket foreslås denne integrert i §1-1 *Lovens formål*.

KAPITTEL 2

Bekymringsmelding og undersøkelser

Sandnes kommune er enig i departementets forslag om å endre begrepet *melding* til *bekymringsmelding*. En er også enig i videreføring av dagens krav gjeldende gjennomgåing og frist, samt anser supplert presisering i forhold til *vurdering om umiddelbar oppfølging er nødvendig* som riktig.

Forslag om lovfesting av at barnets helhetlige omsorgssituasjon skal undersøkes, støttes. For barn med delt bosted vil den helhetlige omsorgssituasjonen vanligvis omfatte begge foreldrene. Barnets beskyttelses behov blir med dette satt i sentrum, og det sikres i større grad at barnet får rett hjelp til rett tid. Sandnes vil imidlertid gjøre oppmerksom på at formuleringen *helhetlige omsorgssituasjon* kan medføre at undersøkelser blir mer omfattende enn dagens praksis der *undersøkelsen ikke skal gjøres mer omfattende enn nødvendig*, jf dagens barnevernlov §4-3. Videre gir bestemmelsen utfordring knyttet til ansvarsfordeling når foreldre bor i ulike kommuner. Det bør framkomme av loven hvilken kommune som har ansvaret for å undersøke forholdene og iverksette tiltak i de tilfeller der foreldrene bor i ulike kommuner.

Regelen om at undersøkelsen skal gjennomføres og avsluttes senest innen tre måneder videreføres. Sandnes vil i dette gjøre oppmerksom på at lovformuleringen er utydelig og har derfor skapt problemer i fagprogrammet Familia. Det bør framgå om fristen er 3 måneder, og da forstått som fra dato til dato, eller 90 dager.

Dagens bestemmelse om at barneverntjenesten *kan kreve* å snakke med barnet i enerom foreslås beholdt. Sandnes kommunen mener at dette bør endres til *...bør kreve...* Dette sett opp mot §1-5 *Barnes rett til medvirkning*. Kommunen mener det er viktig å tilstrebe reell medvirkning fra barn og unge, og at det derav blir tilrettelagt for at de kan få uttale seg fritt. Barns rett til å uttale seg uten omsorgspersonenes tilstedeværelse i alle deler av en barnevernprosess, også i tiltaksfase, bør derfor lovfestes.

Det er foreslått å lovfeste at barneverntjenesten kan gjenoppta en undersøkelse inntil seks måneder etter en henleggelse når foreldrene ikke samtykker til anbefalte tiltak. Dette oppfattes som en stadfesting av rettspraksis. Departementet vil derimot innskrenke mulighet for gjenopptakelse til én gang. Forslaget støttes av kommunen.

Barneverntjenestens gis i §2-4 adgang til å åpne en undersøkelsessak uten den gravides samtykke når gravid rusmiddelavhengig er tatt inn på institusjon og holdes tilbake der.

Lovverket gir en høy terskel for å starte undersøkelse uten samtykke ved bekymring for ufødt barn. Bekymringen kan være knyttet til mistanke om rus, alvorlig psykisk helse og/eller livssituasjonen til mor/foreldre. Sandnes kommune etterspør en drøfting i høringsnotat knyttet til mulighet for undersøkelse ved bekymring rundt ufødt barns fremtidige omsorgssituasjon utover rusmiddelavhengighet.

KAPITTEL 3

Hjelpetiltak

Det foreslås å utvide adgangen for å pålegge hjelpetiltak i barnets samværshjem. De tiltakene som pålegges vil i prinsippet være de samme som der barnet bor fast. Kommunen har tidligere støttet at barnets totale omsorgssituasjon skal undersøkes og anser begge foreldrenes hjem som viktig for barnets totale omsorgssituasjon, og støtter derfor forslaget.

Departementet ønsker høringsinstansenes syn på om det bør være hjemmel til å pålegge opphold på Senter for foreldre og barn med formål om utredning. Sandnes kommune er av den oppfatning at pålegget også bør omhandle utredning. Dette vil være aktuelt i de mest kompliserte tilfellene hvor det er sterk tvil om barnet får tilfredsstillende omsorg. Det vurderes at fordelene for barnet med pålegg er større enn ulempene for foreldrene. Utredningen kan bidra til å gi et bedre grunnlag for en riktig oppfølging av barnet uavhengig av om barnet fortsatt skal bo hjemme eller om omsorgen må overtas.

Departementet foreslår ny bestemmelse om ettervern jf. § 3-6 der vilkårene er presisert til at barnet skal ha *særlige behov for hjelp fra barneverntjeneste*, jf § 3-6 første ledd, vider utvides rett til ettervern fra 23 år til 25 år, § 3-6 tredje ledd.

Etter kommunens oppfatning er lovbestemmelsens første ledd en tydeliggjøring av gjeldende rett, og en presisering av dagens praksis. I forarbeidene har departementet drøftet hva som er barneverntjenestens sitt ansvar og hva som ligger til andre instanser.

Slik Sandnes ser det er kompleksiteten og utfordringene med overgang fra barnevern til det voksne hjelpeapparatet for store til at dette alene løses med utvidet ettervernalder.

Sandnes vil oppfordre departementet til å vurdere om det vil være mer hensiktsmessig at kommunen får et samlet ansvar for å gi etterverntilbud til unge voksne som har hatt tiltak fra barneverntjenesten, på samme måte som kommunen får et samlet ansvar for forebyggende tiltak. Det bør vurderes om barnevernet alene skal være ansvarlig for å gi tilbud til unge mennesker i alderen 18-25 år som tidligere har hatt tiltak fra barneverntjenesten, da den spesialiserte

kompetansen som målgruppen trenger kan være lettere tilgjengelig i andre tjenester som f.eks. NAV, psykisk helse, rus og annet. Dette aktualiseres ytterligere når det i nytt lovverk tydeliggjøres at ettervernstiltak skal gis til alle barn som har mottatt tiltak fra barneverntjenesten og ikke bare dem som har vært under omsorg eller fått tiltak utenfor hjemme, som i dag er praksis i flere kommuner.

KAPITTEL 4

Akuttiltak

Sandnes kommune anbefaler at det ved alle tvangsvedtak henvises til lovhjemmel for klageadgang. Det bør videre framgå av lovtekst og/eller henvises til § 4-21 der det er Fylkesnemnda som skal godkjennes vedtaket, jfr. §§ 4-2, 4-4 og 4-5. Alternativt at bestemmelser knyttet til legalitetskontroll av akuttvedtak tas inn i kapittel 4.

Sandnes støtter den strukturelle endringen ved at alle akuttbestemmelsene samles i et kapittel. Kommunen er videre enig at det tas inn i loven at både barnevernleder og dens stedfortreder har kompetanse til å fatte akuttvedtak. Dette stadfester dagens praksis.

Videre er det enighet om at påtalemyndigheten fortsatt skal ha kompetanse til å fatte akuttvedtak. Dagens samarbeid mellom barnevernvakt og påtalemyndighet fungerer godt og medvirker til å sikre en forsvarlig intervensjon for barn i akutte situasjoner på kveld- og nattestid og ved helligdager.

I høringen foreslås det at et midlertidig vedtak om plassering utenfor hjemmet skal regnes som en midlertidig omsorgsovertakelse. Kommunen støtter dette og mener at det vil tydeliggjøre barneverntjenestens ansvar overfor barnet jfr. §5-4. 5.

Det er også enighet om at hjemmel for midlertidig omsorgsovertakelse av nyfødte barn reguleres i samme bestemmelse som andre akuttvedtak, og da med de samme vilkårene for inngripen. Etter kommunens oppfatning er dette en ryddig og god endring.

Departementet viderefører 2 ukers frist for oppfølging av akuttvedtak i atferd institusjon jf § 4-4, og dagens lovs § 4-25.

Sandnes kommune savner i dette en drøfting av 2 ukers fristen. Dette da det oppleves å gi lite rom for nødvendig kartlegging og god medvirkning før beslutning av videre tiltak må tas. Kartlegging/utredningsbistand fra BUFetat er i dette svært begrenset. Dette omhandler barn med komplekse utfordringer der det er viktig å legge til rette for medvirkning og gode prosesser. Etter Sandnes sitt syn vil en utvidet tidsfrist bedre legge til rette for at barnet gis reell medvirkning og øke kvalitet på de beslutninger som tas med tanke på videre tiltak. Det anbefales av den grunn at fristen settes lik tiltak etter §4-2, til 6 uker.

Sandnes kommune kan ikke støtte departementets forslag om å erstatte begrepet *alvorlige atferdsvansker* med *alvorlig utagerende atferd*, jf. § 4-4. Det vises til kapittel 6 for ytterligere innspill på dette punktet.

Gjeldende regler knyttet til menneskehandel mener Sandnes kommune at bestemmelsene vil framstå mer oversiktlig og brukervennlig om det samles under ett kapittel.

KAPITTEL 5

Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon

Sandnes kommunen mener at alle bestemmelser som omhandler fosterhjem med fordel kan samles i ett kapittel, alternativt legges i kapitler som følger kronologisk etter hverandre.

Kapitlet omhandler stor inngripen, ikke bare for foreldre men også barnet. Selv om *barnets beste* skal være et *grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn*, jf § 1-3 og at barnets medvirkning er lovfestet i § 1-5 til å gjelde i *alle forhold som vedrører barnet etter denne loven*, vil kommunen utfordre på en presisering av dette inn i gjeldende kapitlet.

Departementet foreslår en egen bestemmelse som beskriver hva som hører til barneverntjenestens omsorgsansvar og hva som ligger til foreldrenes ansvar jfr. ny lovs §5-4. Formålet er å gi større forutsigbarhet, særlig for foreldrene. Kommunen anser dette som ryddig og oversiktig, men vil presisere at dette også følger partsrettigheter og andre lovverk, som barneloven. Kommunen stiller spørsmål til om det derfor heller skal henvises til andre lovverk/bestemmelser.

Departementet foreslår å ikke utvide sperrefristen på 12 måneder for krav om tilbakeføring. Sandnes er uenig og mener at dette må innstrammes da det erfares stor uro og utrygghet for barna ved gjentatte behandlinger. Sandnes kommune mener det bør settes vilkår til partene om å fremlegge bevis på vesentlige endringer i situasjonen, og at fylkesnemnda i det gis anledning til å vurdere disse før det avgjøres om saken skal tas opp til behandling, jf. praksis i rettsvesenet.

Det foreslås at siste setning i § 5-7*dersom det foreligger opplysninger om vesentlig endring i barnets situasjon* gjøres gjeldende for hele lovhjemmelen.

KAPITTEL 6

Atferdstiltak

Departementet har foreslått noen språklige endringer, men hovedtrekkene er som tidligere i dagens barnevernlov §§ 4-24 og 4 -26. Det er ikke foreslått endringer i de materielle vilkårene for iverksetting av tiltak om plassering i institusjon.

Sandnes kommune opplever at departementet har gjennomført en grundig drøfting gjeldende begrepsbruk og er enig i viktigheten av at begrep og språk som benyttes i loven er beskrivende for plasseringskriterier. Foreslåtte begrepsbruk oppleves derimot å være knyttet til rent atferd perspektiv og derav ikke i tråd med barnevernfaglig utvikling. Lovformulering bør være tilpasset en forståelse av at handlinger skyldes underliggende vansker/opplevelser.

Sandnes kommune erfarer at grenseoppgangen mellom spesialisthelsetjenesten psykisk helsevern for barn og unge, og barneverntjenesten i flere tilfeller er problematisk og utfordrende. Kommunen er enig med departementet i at utfordringen mellom instansene ikke kan løses ved utvidet adgang til å plassere barn som har omfattende helseutfordringer med tvang etter barnevernloven. Bestemmelsen må derfor utformes slik at det tydelig framkommer hvilke tilfeller som kan/ikke kan begrunnes i tiltak etter barnevernloven. Dette på en måte som gjør at barna sikres hjelp fra riktig instans. Erfaringsmessig er terskel for hjelp fra spesialisthelsetjenesten så høy at foreldre til barn med omfattende helseutfordringer med ikke makter å stå i omsorgsrollen og at det derav blir plassering etter barnevernloven da barna står uten omsorgsperson. Disse barna blir i all hovedsak tilbudt institusjon som tiltak, med en presisering fra tiltaket om at de ikke er egnet har nødvendig kompetanse for oppfølging av barnet. Samhandling mellom barnevern og psykisk helse må derfor styrkes. I dette må det sikres at barn og unge faktisk får nødvendig helsehjelp slik at en unngår å måtte fatte vedtak etter barnevernloven da foreldre/pårørende opplever omsorgsoppgaven for stor til å kunne ha barnet boende hjemme.

Departementet viser til at *helse- og omsorgstjenestene har plikt til å yte forsvarlig og nødvendig helsehjelp, og at dette ansvaret også omfatter helsehjelp til ungdom som selvskader eller som har spiseforstyrrelser*. Sandnes kommune etterlyser i dette en drøfting knyttet til at rusbehandling til de under 18 år hjemles i barnevernloven, mens rusbehandling til voksne reguleres av helselovgivningen. Kommunens erfaring med rusbehandling i barneverninstitusjon er svært varierende. Behandling av denne type atferdsuttrykk bør derfor skje i spesialiserte tiltak som har tilstrekkelig kompetanse.

Departementet foreslår å videreføre dagens praksis med å kunne opprettholde tvangsvedtak i institusjon etter fylte 18 år. Sandnes kommune er ikke enig i dette og mener at det heller bør sikres i lov en god overføring mellom barnevern og det voksne hjelpeapparatet. Det stilles spørsmål ved adgangen til å opprettholde tiltak ved tvang etter fylte 18 år, dersom det ikke er vilkår for dette etter lovverk for voksne. Det er videre kommunens erfaring at tvangstiltak ihht barnevernloven har liten effekt.

KAPITTEL 7

Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse

Forslag om lovfesting av rett til samvær med søsken og andre viktige nærstående, er i tråd med Sandnes kommune sitt hørings svar til NOU 2016:16. Departementet har imidlertid valgt å gå bort fra lovutvalgets forslag om at det kun fattes begrensninger i samværet dersom partene ikke er enige i barneverntjenestens plan for samvær og det er nødvendig og til barns beste. Departementet viderefører i stedet dagens ordning der Fylkesnemnda ved vedtak om omsorgsovertakelse også tar stilling til minimumssamvær. Hvem barnet skal ha samvær med, omfang og rammer for samværet må være basert på medvirkning fra barnet selv og en totalvurdering av barnets beste. Det må også tas hensyn til det totale samværsomfanget, og hvordan gjennomføringen er forenlig med barnets tilknytning til sin fosterfamilie og den nye familiesituasjonen i fosterhjemmet.

Sandnes kommune mener at det bør reguleres hvor mange krav om kontakt det kan fremmes og behandles i nemnd og domstol, og at det bør tillegges beviskrav for å få sak om kontakt behandlet etter at begrensinger er regulert i vedtak eller dom. Dette på lik linje som foreslått i kapittel 5.

Sandnes kommune mener at samvær ikke skal gjennomføres mot barnets vilje, og at dette bør framkomme i lovtekst, eller eksplisitt i tungtveiende grunner for å begrense kontakten. Sandnes mener videre at det bør være hjemmel for barnevernleder til å fatte midlertidig vedtak om å begrense/stoppe samvær eller å sette inn tilsyn. Barnevernleder bør også ha kompetanse til å treffe vedtak om samvær etter § 7-2 når det er truffet vedtak om midlertidig flytteforbud etter § 4-3 *Vedtak om midlertidig flytteforbud*.

KAPITTEL 8

Oppfølging av barn og foreldre

Sandnes kommune støtter departementets forslag under dette kapitlet, men foreslår at bestemmelsene legges inn i kapittel 3, 4, 5 og 6 og viser her til høringssvarets del Overordnede intensjoner og lovstruktur, avsnitt 5.

KAPITTEL 9

Fosterhjem

Departementet foreslår å lovfeste barnets rett til forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, innføre plikt for fosterforeldre til å gjennomføre opplæring, samt gi fosterforeldre lovfestet klageadgang på vedtak om flytting fra fosterhjem. Målet er å synliggjøre fosterhjem som tiltak og styrke kvaliteten på fosterhjemstilbudet.

Departementet foreslår at omsorgskommunen skal godkjenne fosterhjemmet for det enkelte barn. Dette er i tråd med forslag i NOU 2016:16, og den praksis som har utviklet seg senere år ved avtaleinngåelse mellom kommuner.

Sandnes kommune støtter departementets forslag under dette kapitlet.

Sandnes kommune foreslår, som ved tidligere hørings svar (NOU 2016:16 og Høring – forslag til endringer i forskrift om fosterhjem), å legge tilsynsordningen i fosterhjem i sin helhet inn under Fylkesmannen.

KAPITTEL 10

Barnevernsinstitusjoner

Sandnes kommune er enig i at bestemmelser som i dag framgår av forskrift om rettigheter og bruk av tvang, samt krav til kvalitet og internkontroll i barnevernsinstitusjoner inntas i lov.

Videre støttes forslaget om en utvidet adgang av rusmiddeltesting til å også omfatte biologisk materiale.

Kvaliteten på barnevernsinstitusjoner oppleves å ikke være tilfredsstillende. Kommunen er derfor enig i departementet sitt forslag om å innføre krav til godkjenning også av statlige institusjoner, da med mål om økt kvalitet i institusjonstilbudet. En finner det derimot uheldig at det er samme instans som har driftsansvar for institusjonene som også skal godkjenne driften. Videre bør rett til omsorg og helsehjelp reguleres og tydelig sikres for barn på institusjon,

og det bør utarbeides klare retningslinjer for kompetanse, metode og faglig standard på behandlingstilbud.

Forslag om ny hjemmel som gir institusjonen mulighet til å kartlegge barn under oppholdet støttes.

KAPITTEL 11

Omsorgssentre for enslige mindreårige

Det foreslås kun enkelte mindre endringer, herunder å fjerne kravet om samtykke fra barnet for oversending av kartlegging av barnets situasjon og behov til bosettingsmyndighetene. Målet er å harmonisere med introduksjonsloven om å bidra til bedre bosetting fra omsorgssentrene. Endringen støttes.

Sandnes kommune vil presisere at kravet om forsvarlig omsorg også må gjelde denne gruppen barn, og at godkjenningsordningen som nevnt i kapittel 10 er gjeldende også for omsorgssentrene.

KAPITTEL 12

Saksbehandlingsregler

Forslaget til ny barnevernlov viderefører eget kapittel om saksbehandlingsregler. Det foreslås enkelte endringer for å bidra til å styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bedre barnevernets saksbehandling. Departementet følger ikke opp lovutvalgets forslag om å senke alder for partsrettigheter til 12 år, men foreslår å utvide hjemmelen til å innvilge barn under 15 år partsrettigheter i tvangssaker. Avgjørelsen vil da ligge hos fylkesnemnda. Sandnes kommune støtter forslaget som er i tråd med kommunens høringssvar til NOU 2016:16. Kommunen støtter at ordningen med talsperson og tillitsperson skal evalueres, og viser videre til høringssvar kapittel 1, jfr. §1-5. 2 ledd, hvor det påpeker at rett til å ha med tillitsperson i møte med barneverntjenesten ikke bør avgrenses til barn under omsorg.

Departementet foreslår en ny bestemmelse gjeldende begrensinger i innsynsretten der opplysninger kan unntas hvis hensyn kan medføre fare eller skade for barnet. Formålet er å styrke barns medvirkning og tilrettelegge for at barn kan forklare seg til barnevernet i trygge rammer. Sandnes kommune er enig i at bestemmelsen tas inn i loven, men mener at dette bør være gjeldende utover undersøkelsesperioden/alle deler av barnevernarbeidet.

Departementet foreslår videre ny bestemmelse om foreldres partsrettigheter- og foreldre med foreldreansvars rett til informasjon om vedtak. Sandnes kommune støtter at det alltid må vurderes hvem som er part i sak, men mener at en lovfestet informasjonsplikt gjeldende alle vedtak vil kunne slå negativ ut for barnet.

KAPITTEL 13

Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

Departementet foreslår ikke vesentlige endringer i innholdet i taushetspliktregelverket, men foreslår enkelte strukturelle og språklige endringer.

Sandnes kommune har ikke kommentar til endringene som foreslås.

KAPITTEL 14

Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Sandnes kommune støtter forslaget om egen bestemmelse for barns medvirkning i Fylkesnemnda, og at barn uten partsrettigheter kan uttale seg direkte til fylkesnemnda. Barnet bør få anledning til å bli hørt uten at foreldrene/partene er tilstede.

Sandnes støtter videre at det totale ansvaret for sakkyndig og tolk i forhandlingsmøtene overføres fra kommune til fylkesnemnda.

Samtaleprosess, som en alternativ tvisteløsning basert på frivillighet, foreslås innført som varig ordning med hjemmel i lov. Sandnes kommune har flere positive erfaringer til prøveordningene, men ser også at metoden ikke egner seg til alle typer spørsmål/saker. En vil derimot ikke motsette seg forslaget, men mener det bør gjøres oppmerksom på at bruk og løsninger ikke skal gå på bekostninger av barnets beste. Videre vil barnets medvirkning også her være av betydning.

Saksbehandlingsregler for Samtaleprosess bør inntas i lov eller forskrift.

Gjeldende frister knyttet til fylkesnemndas beslutning og formidling av vedtak gjøres det oppmerksom på at fylkesnemnda i Rogaland ikke benytter noen form for elektronisk kommunikasjon. Dette betyr at alle vedtak fra fylkesnemnda går ordiner postgang. Dette medfører at barneverntjenesten og partene blir kjent med fylkesnemndsvedtak betydelig senere enn tidspunkt vedtaket er truffet. Ytterste konsekvens medføre at barn bor lengre utenfor hjemmet enn det er hjemmel for. Videre skaper en muntlig formidling av vedtak utfordringer knyttet til vurdering av eventuell anke da begrunnelse i vedtak ikke blir gjort kjent før slutning mottas per post.

Sandnes kommune vil derfor be om en vurdering i å lovfeste frist for forkynning av vedtak. Dette for å bedre ivareta partenes rettsikkerhet.

Sandnes kommune finner bestemmelsen i § 14-7, tredje ledd *Departementet kan gi forskrift om utvalg av en bestemt gruppe advokater som kan oppnevnes for private parter*, som riktig å ta i bruk. Dette for å bedre sikre at det er barnets eget ønske og ikke foreldrenes preferanser som blir bestemmende for hvilken advokat som skal bistå barnet. Sandnes kommune er enig i utvidelsen av dagens regler som gir departementet en videre adgang til å utferdige en forskrift med et utvalg advokater for alle type saker som føres for fylkesnemnda, ikke bare i klager på akuttvedtak.

Hjemmel for klageadgang i §§14-21 og 14-22 bør flyttes til Kapittel 4. Alternativt følges opp med henvisning til klageadgang i §§4-2 og 4-4.

KAPITTEL 15

Kommunens og barneverntjenestens ansvar og oppgaver

Departementet foreslår en tydeliggjøring av at det er kommunen, og ikke barneverntjenesten, som har ansvar for generell forebygging. Kommunen får en plikt til å samordne tjenestetilbudet til barn og familier, og kommunestyret skal vedta plan for kommunens arbeid med å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Barneverntjenesten har mulighet til å delta i forebyggende arbeid, men da på indikert nivå. Det forebyggende ansvaret for barneverntjenester er å komme så tidlige inn med tiltak at varige problemer kan unngås jf.

§ 1-7. Sandnes kommune støtter utvalgets forslag om å innskrenke og tydeliggjøre barneverntjenestens ansvar til å omhandle kjerneoppgaver rettet mot enkeltbarn. Dette er i tråd med kommunens hørings svar på NOU 2016:16.

I lovforslaget videreføres at enhver kommune skal ha en barneverntjeneste, og at denne skal ha en leder. Departementet foreslår imidlertid å ta ut presiseringen i dagens lovverk om at barnevernlederen har *ansvar for oppgaver etter denne loven*. Dette begrunnes med hensynet til å understøtte kommuneledelsens overordnede ansvar for barneverntjenesten og utførelsen av kommunens lovpålagte oppgaver. Departementet påpeker at endringsforslaget vil innebære at kommunens politiske og administrative ledelse vil kunne instruere og overprøve barnevernlederens faglige ansvar og kompetanse. Det er ikke ment at dette skal gjelde ned i enkeltsaker. Men det vises til at taushetsplikten ikke er til hinder for at kommunens politiske og administrative ledelse får tilgang til nødvendige taushetsbelagte opplysninger i forbindelse med kontroll av barneverntjenestens utøvelse av kommunens oppgaver etter barnevernsloven, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 4.

Forslaget oppfattes som noe motsetningsfullt da det på den ene side sier noe om at politikerne ikke skal inn i behandling av enkelt saker, samtidig som kommuneledelsen skal kunne ha innsyn i enkeltsaker, samt ha anledning til å overprøve barnevernleders faglige vurdering.

Det oppfattes som positivt at kommuneledelsens ansvar for den overordnede styring av barneverntjenesten styrkes. Men dersom tanken med endringen er å åpne opp for instruksjon i enkeltsaker, må det legges tydelige føringer som sikrer at overprøving ikke resulterer i faglig uforsvarlige beslutninger.

Sandnes kommune stiller seg positiv til forslaget om å lovfeste at barneverntjenestens tilstand rapporteres til kommunestyret minst en gang i året. Sandnes kommune er en av flere kommuner som har innført denne praksis. Det stilles derimot spørsmål til at det er barneverntjenestens som pålegges rapporteringsplikten. Per nå er det bare rådmann som kan pålegges en slik plikt. Lovforslaget bør derfor endres til at *kommunestyret får en rapport om tilstanden i barneverntjenesten minst en gang i året*.

Sandnes kommune støtter at krav til akuttberedskap lovfestes.

KAPITTEL 16

Statlig barnevernsmyndighet

Bufetats bistandsplikt overfor kommunen er videreført for akuttvedtak, fosterhjem og institusjon, her under ansvaret for å rekruttere og gi grunnleggende opplæring av fosterhjem. Loven legger opp til at Bufetat kan gi tilbud om utredning og tiltak i foreldre og barn tiltak, samt spesialiserte hjelpetiltak. Bufetats økonomiske ansvar og rett til å kreve egenandel inntas i loven, og departementet kan avgrense varigheten av etatens betalingsansvar for akutttiltak.

Sandnes kommune stiller spørsmål ved hvorfor dette lovfestes før prøveordningen med økt ansvar til kommune er slutført og evaluert.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er kommunen eller Bufetat som i akuttsaker skal avgjøre om barnet skal tilbys plass i beredskapshjem eller institusjon. I dag er det kommunen som har siste ordet ved valg av type tiltak dersom begge er tilgjengelige. Sandnes kommune mener at det grunnleggende prinsipp er at barnets beste legges til grunn for valg av akutttiltak. Sandnes er kritisk til at Bufetat skal få det avgjørende ordet gjeldende spørsmålet. Dette da Sandnes kommune flere ganger har opplevd at det er Bufetat sin ledige kapasitet, samt lovhjemmel tiltakene er godkjent for, som er styrende for hvilket tiltak en blir tilbudt. Det er kommunen som har hovedansvar for utredning vurdering av barnets behov. I det vil det være naturlig at det er kommunen som avgjør hvilket tiltak som velges.

KAPITTEL 17

Statlig tilsyn

Sandnes kommune mener at Fylkesmannen bør overta tilsynsansvaret i beredskapshjem og fosterhjem.

Det er ikke ytterligere kommentarer til dette kapitlet.

KAPITTEL 18

Økonomiske og administrative konsekvenser

Sandnes kommune savner at departementet ikke gir et konkret anslag for de merutgifter eller innsparinger som forslaget medfører.

Det vurderes at flere av lovforslagene vil medføre betydelige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunen. Eksempel på kostnadsdrivere kan nevnes økte krav til planverk og samhandling, dokumentasjon, medvirkning og nettverksinvolvering, endringer i kontakt- og samværsrett, samt utvidelse av partsrett, undersøkelse og tiltak rettet mot barnets totale omsorgssituasjon, samt styrket- og utvidet rett til ettervern.

Nye oppgaver og lovkrav må grundig utredes og følges opp med statlig fullfinansiering. Sandnes kommune forutsetter at en endelig avklaring av finansiering foreligger før en eventuell iverksetting av loven.

Forslag til vedtak

Utvalg for kultur og oppvekst vedtar Høringsuttalelse – Ny barnevernlov til som beskrevet i saken.

Rådmannen i Sandnes, 26.06.2019

Torill J Kind
Kommunaldirektør

Silje Nygård
Enhetsleder

Vedlegg:

19_1565-1 Høring - forslag til ny barnevernslov
Høring - forslag til ny barnevernslov(780488)(1)
Høringsinstanser - ny barnevernslov(778778)(1)
Høringsnotat ny barnevernslov - april 2019(779456)(1)
Administrativt hørings svar fra Sandnes kommune - Forslag til ny barnevernlov

Dokumentet er ikke signert da Sandnes kommune benytter elektronisk godkjenning.